

PREDLOG (gradivo z dne 7. januar 2015)

EVA 2014-1711-0082

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O REFERENDUMU IN O LJUDSKI INICIATIVI

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi (v nadaljnjem besedilu: ZRLI) je bil sprejet leta 1994 in pozneje nekajkrat spremenjen, temeljiteje zlasti leta 2006. Ureja referendum o spremembi ustave, zakonodajni referendum, referendum o mednarodnih povezavah in posvetovalni referendum ter ljudsko iniciativo za spremembo ustave in za sprejetje zakona. Ker je bil s spremembo Ustave Republike Slovenije (Ustavni zakon o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 47/13) maja 2013 zakonodajni referendum urejen povsem na novo, je treba ustrezno spremeniti tudi ZRLI.

Na podlagi prejšnje ustavne ureditve (90. člen ustave) je ZRLI prvotno urejal obe obliki zakonodajnega referenduma, to je predhodnega in naknadnega. Z odločbo Ustavnega sodišča RS iz leta 2005 (št. U-I-217/02-34) in nato s spremembo ZRLI leta 2006 je bil predhodni referendum odpravljen. Naknadni referendum je bil določen kot potrditveni; na njem so volivci glasovali o potrditvi zakona po njegovem sprejetju v državnem zboru in pred njegovo uveljavitvijo. Predvideni so bili kar štirje pooblašeni predlagatelji referenduma: tretjina poslancev državnega zbora, državni svet, štirideset tisoč volivcev in državni zbor. Na zahtevo prvih treh predlagateljev je moral državni zbor razpisati referendum, o razpisu referenduma na pobudo (najmanj desetih poslancev, poslanske skupine, predlagatelja zakona ali vlade) pa je moral državni zbor sam sprejeti odločitev, ali bo razpisal referendum. Ustava ni predpisovala nobenih izrecnih omejitev glede vprašanj, o katerih je bilo dopustno odločati na referendumu, le ZRLI je pooblašal državni zbor, da je od ustavnega sodišča zahteval presojo nastanka protiustavnih posledic. Za sprejetje odločitve na zakonodajnem referendumu je bila predpisana relativna večina, to je večina glasov volivcev, ki so veljavno glasovali. Na podlagi ustavne določbe o vezanosti državnega zbora na izid referenduma je ZRLI določal enoletni suspenzivni rok, v katerem državni zbor ni smel sprejeti zakona, ki bi bil vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev.

Nova ustavna ureditev zakonodajnega referenduma je posegla v tri sestavine referendumske ureditve, to je v referendumsko pobudo (zmanjšanje števila predlagateljev referenduma), predmet referendumskega odločanja (določitev omejitev in prepovedi referenduma) in dvig praga legitimnosti na referendumu sprejete odločitve. Po novem lahko zakonodajni referendum zahtevajo samo volivci, to je najmanj štirideset tisoč volivcev, referendum ni več dopusten za nekatere posebej določene zakone, legitimnost referendumske odločitve pa krepi kvorum zavrnitve (za zavrnitev zakona je potrebna najmanj petina glasov vseh volivcev). Poleg tega je bil namesto potrditvenega uveden zavrnitveni model zakonodajnega referenduma. Vse te spremembe 90. člena ustave zahtevajo ustrezne spremembe in dopolnitve zakona oziroma njihovo razčlenitev in natančnejšo ureditev v ZRLI. To velja zlasti za določbe, ki urejajo referendumsko pobudo, manj pa za določbe o ustavnosodnem varstvu referenduma, postopku za izvedbo referenduma in ljudski iniciativi.

Razlog za sprejetje zakona izhaja tudi iz potrebe po odpravi nekaterih drugih pomanjkljivosti zakona, zaradi katerih so v praksi nastajali nekateri zapleti in iz potrebe po natančnejši ureditvi nekaterih drugih določb ZRLI. Predlog zakona vsebuje še nekaj redakcijskih oziroma drugih popravkov, ki izboljšujejo besedilo.

Ustavni zakon o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije v razdelku II ureja prehod k novi ureditvi zakonodajnega referenduma. V prvem odstavku tega razdelka je predpisano, da se ZRLI uskladi s tem ustavnim zakonom v enem letu po njegovi uveljavitvi, v drugem in tretjem odstavku pa je urejen tudi prehod k novi ureditvi zakonodajnega referenduma. Po novi ureditvi je bil

junija 2014 izveden zakonodajni referendum o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih. Nova referendumska pravila so se uporabila pri ugotavljanju ali je bil zakon na referendumu zavrnen. Za uveljavitev zakona je glasovalo 64.571 volivcev ali 32,63% od števila veljavnih glasovnic, proti zakonu pa je glasovalo 133.347 volivcev ali 67,37% od števila veljavnih glasovnic.¹ V skladu s četrnim odstavkom 90. člena Ustave je bil izpolnjen prvi pogoj za zavrnitev referenduma, saj je proti zakonu glasovala večina volivcev, ki so veljavno glasovali, ni pa bil izpolnjen drugi pogoj, saj je proti zakonu glasovalo 7,79% vseh volivcev, kar pa ne predstavlja petine vseh volivcev (kvorum zavrnitve) kot določa Ustava. Glede na to, da ni bil dosežen kvorum zavrnitve, je državni zbor poslal zakon predsedniku republike v razglasitev in objavo.

2. Cilji, načela in pogloblitve rešitve predloga zakona

2.1 Cilji

Poglavitni cilj tega zakona so uskladitev ZRLI s spremembo 90. člena Ustave Republike Slovenije in nekatere druge spremembe, ki bodo prispevale k jasnejši opredelitvi vsebine zakona in omogočile stroškovno gospodarnejšo izvedbo vseh postopkov.

2.2 Načela

Predlog zakona izhaja predvsem iz ustavnih načel ljudske suverenosti in demokratičnosti, na podlagi katerih v okviru sprememb ustave polno uveljavlja pravico volivcev do predlaganja in neposrednega odločanja o najpomembnejših pravnih aktih na državni in lokalni ravni. Predlog zakona zagotavlja zlasti načelo predvidljivosti in preglednosti referendumskih postopkov in postopka izvedbe ljudske iniciative. Poleg tega upošteva načelo ekonomičnosti, pri čemer pa ne posega v prej navedena ustavna načela.

2.3 Pogloblitve rešitve

2.3.1 Uskladitev zakona s spremenjenim 90. členom Ustave Republike Slovenije

Ustavni zakon o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije spreminja prvi, drugi in četrti odstavek 90. člena ustave. Ne spreminja pa določbe tretjega odstavka 90. člena ustave, v skladu s katero imajo pravico glasovanja na referendumu vsi državljani z volilno pravico, in petega odstavka 90. člena ustave, ki predpisuje, da se referendum ureja z zakonom, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev. Temeljne značilnosti nove ustavne ureditve zakonodajnega referenduma so: (1) zahtevo za razpis zakonodajnega referenduma lahko vložijo samo volivci, (2) iz referendumskega odločanja so izvzete izrecno določene vrste zakonov, (3) referendum ostaja naknadni, vendar se na njem glasuje o zavrnitvi in ne o potrditvi zakona ter (4) za njegovo zavrnitev je predpisan kvorum.

Spremenjeni prvi odstavek 90. člena določa, da državni zbor razpiše referendum o uveljavitvi zakona, ki ga je sprejel, če to zahteva najmanj štirideset tisoč volivcev. Kljub tej spremembi se oblika zakonodajnega referenduma v tem delu ni spremenila; referendum ostaja naknadni (glasuje se o zakonu, ki ga je državni zbor že sprejel, vendar še ni uveljavljen) in suspenzivni (zahteva za njegov razpis odloži uveljavitev zakona do odločitve volivcev na referendumu). Nespremenjen ostaja tudi predmet referenduma; na referendumu se glasuje o zakonu kot celoti in ne o njegovem posameznem vprašanju. Sprememba pa se nanaša na del, ki opredeljuje način glasovanja; po prejšnji ureditvi so volivci glasovali o potrditvi zakona (zato potrditveni referendum), po spremenjeni pa glasujejo o zavrnitvi v državnem zboru sprejetega in še neuveljavljenega zakona (zato zavrnitveni referendum). Skladno s tem je predlog zakona spremenil določbe ZRLI, ki se nanašajo na spremenjeno obliko referenduma.

---

¹ Po podatkih iz Poročila o izidu glasovanja in o izidu zakonodajnega referenduma o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A), ki je bil 8. 6. 2014. Poročilo je dostopno na naslednji spletni povezavi: <http://www.dvk-rs.si/files/files/Porocilo-o-izidu-referenduma-o-arhivih-2014.pdf>

Prejšnji prvi odstavek 90. člena ustave je določal, da je državni zbor vezan na izid referendumu. S spremembo ustave je bila ta določba odpravljena, ker je v zasnovi zavrnitvenega referendumu izrecna ustavna določba o vezanosti državnega zbora na referendumsko odločitev nepotrebna. Če je zakon na referendumu potrjen, ga državni zbor pošlje predsedniku republike v razglasitev in objavo, če pa je zavrnjen, tega državni zbor ne sme storiti, temveč je zakonodajni postopek s tem (neuspešno) končan. Skladno s tem je v predlogu zakona predvideno črtanje 25. člena ZRLI, ki določa, da eno leto po razglasitvi odločitve na referendumu državni zbor ne sme sprejeti zakona, ki bi bil vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev.

Prvi odstavek spremenjenega 90. člena ustave določa, da državni zbor razpiše zakonodajni referendum samo na zahtevo štirideset tisoč volivcev. Referendumske pobude pa nimajo več poslanci (najmanj tretjina poslancev državnega zbora), državni svet in tudi ne državni zbor. Predlog zakona zato črta določbe ZRLI, ki so urejale referendumsko pobudo teh treh subjektov, ljudsko referendumsko pobudo pa ureja nekoliko drugače kot do zdaj.

Pred spremembo ustava ni določala izrecnih prepovedi razpisa referendumu o posameznih vprašanih, ki se urejajo z zakonom. Le ZRLI je v 21. členu pooblašчал državni zbor, da je zahteval, če je menil, da bi z odložitvijo uveljavitve zakona ali zaradi zavrnitve zakona lahko nastale protiustavne posledice, naj o tem odloči ustavno sodišče. Spremenjeni drugi odstavek 90. člena ustave zdaj določa štiri zakonodajna področja oziroma zakone, o katerih referendum ni dopusten. To so (1) zakoni o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč, (2) zakoni o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah ter zakon, ki se sprejema za izvrševanje državnega proračuna, (3) zakoni o ratifikaciji mednarodnih pogodb in (4) zakoni, ki odpravljajo protiustavnost glede človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiustavnost. Predlog zakona natančneje ureja postopek odločanja državnega zbora o zavrnitvi razpisa referendumu o teh zakonih in ustavnosodnega varstva pravice zahtevati referendum. O sporu med predlagateljem referendumu in državnim zborom, ki bi zavrnil razpis referendumu o posameznem zakonu, bo tudi po predlogu zakona pristojno ustavno sodišče. Vendar pa bo aktivno legitimiran predlagatelj referendumu, ki tej odločitvi državnega zbora ugovarja, in ne kot doslej večina poslancev državnega zbora, ki razpisu referendumu nasprotuje (zaradi možnosti nastanka protiustavnih posledic).

Nova ustavna ureditev referendumu spreminja tudi večino za sprejetje državni zbor pošlje predsedniku republike v razglasitev odločitve na referendumu. Po prejšnji je bil zakon na referendumu potrjen, če zanj glasuje večina volivcev, ki so glasovali. Z uvedbo zavrnitvenega modela referendumu je poleg večinskega načela predpisan kvorum zavrnitve; zakon je na referendumu zavrnjen, če proti njemu glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da proti zakonu glasuje najmanj petina vseh volivcev.

2.3.2 Druge poglobilne rešitve predloga zakona

a) Predlog zakona na novo ureja postopek odločanja državnega zbora o zavrnitvi razpisa referendumu o zakonih, o katerih referendumu ni dopustno razpisati. O tem odloči z večino glasov vseh poslancev. Po predlagani ureditvi mora o tem odločiti po vložitvi pobude, med zbiranjem podpisov za podporo zahtevi ali po vložitvi zahteve (najpozneje v sedmih dneh po njeni vložitvi). Tudi v skladu z veljavno ureditvijo je državni zbor odločal o zahtevi za ustavnosodno presojo nastanka protiustavnih posledic kadar koli med zbiranjem podpisov v podporo zahtevi za razpis referendumu (v tem primeru se je zbiranje podpisov zadržalo) in vse do sedmih dni po vložitvi zahteve za razpis referendumu. Zoper odločitev državnega zbora o zavrnitvi razpisa referendumu lahko predstavnik predlagatelja referendumu vložiti pritožbo na ustavno sodišče. Če slednje ugotovi, da je ta odločitev v nasprotju z ustavo, odločitev razveljavi. Predmet ustavnosodnega spora bo vprašanje, ali gre v posameznem primeru za zakon, o katerem zakonodajni referendumu ustavno ni dopusten. Drugi odstavek razdelka II Ustavnega zakona o spremembah 90., 97. in 99. člena ustave Republike Slovenije določa, da se do uskladitve ZRLI njegov 21. člen smiselno uporablja tako, da ustavno sodišče odloči v sporu med predlagateljem referendumu in državnim zborom, ki zavrne razpis zakonodajnega referendumu.

b) Predlog zakona je povzel besedilo določbe spremenjenega četrtega odstavka 90. člena ustave, da je zakon na referendumu zavrnjen, če proti njemu glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da proti njemu glasuje najmanj petina vseh volivcev. Tako določena referendumuška večina

(t. i. kvorum zavrnitve) predvideva dvostopenjsko ugotavljanje referendumskega izida. Najprej bo treba ugotoviti, ali se je večina volivcev, ki so veljavno glasovali na referendumu, izrekla proti zakonu ali ne. Če ta večina ni dosežena, zakon ni zavrjen in se lahko razglasi. Če pa je večina volivcev glasovala proti zakonu, je treba ugotoviti, ali ta večina predstavlja najmanj petino vseh volilnih upravičencev v Republiki Sloveniji. Za zavrnitev zakona na referendumu morata namreč biti izpolnjena oba pogoja, to je relativna večina in kvorum zavrnitve. Skladno z zavrnitveno zasnovo zakonodajnega referenduma so v predlogu zakona usklajene tudi druge določbe, povezane s sprejetjem referendumске odločitve.

c) Zakonska ureditev referenduma o spremembi ustave ni spremenjena, temveč le nekoliko dopolnjena v delu, ki ureja vprašanje predmeta referenduma in oblikovanje referendumskega vprašanja. Predlog zakona uvaja aktivnejšo vlogo predsednika državnega zbora pri dopolnitvi oziroma popravi referendumске zahteve v delu, ki se nanaša na predmet referenduma in na referendumsko vprašanje. Poleg tega je nekoliko jasneje opredeljena pritožba predlagatelja referenduma na ustavno sodišče.

č) Z načelom gospodarnosti je skladno črtanje določbe zakona, ki zapoveduje objavo akta o razpisu referenduma in besedila akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, v medijih ali na drug način. Nadomeščena je z določbo, da se ta akta objavita na spletnem mestu državnega zbora, vlade, Državne volilne komisije, spletnih mestih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini. Za akt, o katerem se bo odločalo na referendumu, pa je predvideno, da se tudi javno razgrne na sedežu in krajevnih uradih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini. Ureditev bo prinesla precejšnje prihranke, saj se zakon, o katerem se bo odločalo na referendumu, ne bo več pošiljal vsem gospodinjstvom v Republiki Sloveniji. Poleg tega akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, ne bo več treba razobesiti na voliščih.

d) Predlog zakona nekoliko dopolnjuje tudi določba o ljudski iniciativi, ki predpisuje postopek predložitve pobude.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva

Zakon nima finančnih posledic na državni proračun in druga javna finančna sredstva. V skladu z določenimi spremembami se bodo sredstva za izvedbo referenduma še zmanjšala.

4. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet

/

5. Prikaz ureditev v drugih pravnih sistemih in prilagojenosti predlagane ureditve pravu EU

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije, saj je pravo neposredne demokracije v pristojnosti posameznih držav članic.

Zakonodajni referendum različnih vrst in oblik je uveden v večini držav članic Evropske unije. Sistemi se tam sicer razlikujejo glede na obseg predmeta referenduma, subjekte referendumске odločitve, referendumski postopek, večino za sprejetje odločitve ipd., skupno pa jim je, da na referendumu volivci odločajo o potrditvi ali zavrnitvi zakona, ki ga je zakonodajno telo že sprejelo, pred njegovo razglasitvijo oziroma uveljavitvijo (naknadni oziroma suspenzivni referendum). Izjema je Italija, kjer je zakonodajni referendum razveljavitveni (abrogativni); z njim volivci ne potrjujejo ali zavračajo zgolj sprejetega, a še ne veljavnega zakona, temveč tudi razveljavljajo zakon, ki že velja.

Za prikaz ureditve zakonodajnega referenduma so zlasti pomembne tiste (redke) države članice EU, v katerih je referendum ne samo ustavnopravno predpisan in v praksi uporabljan, temveč se lahko razpiše tudi (ali samo) na zahtevo volivcev. Med te države članice EU štejemo zlasti Italijo in Hrvaško, poleg njiju pa ima tako ureditev Švica.

Zakonodajni referendum se razpiše na ljudsko iniciativo še v nekaterih drugih državah članicah EU (npr. na Madžarskem in Slovaškem ter v Latviji in Litvi), vendar se v praksi še ni uveljavil. Na

Danskem in Irskem je uveljavljen podoben model zavrnitvenega zakonodajnega referendumu, kot ga pozna Slovenija, vendar se v teh državah zakonodajni referendum ne more razpisati na zahtevo volivcev, temveč samo na zahtevo poslancev ali drugih državnih organov.

(Primerjalnopravni pregled po državah, razen Hrvaške, je povzet po raziskovalni nalogi Raziskovalno-dokumentacijskega sektorja Državnega zbora: Primerjalni pregled: Pobude volivcev za naknadni zakonodajni referendum.)

Italija

Ustava v 75. členu določa t. i. razveljavitveni ali abrogativni zakonodajni referendum. Postopek za izvedbo referendumu natančneje določa zakon. Razveljavitveni referendum je tisti, s katerim volivci odločajo o nadaljnji veljavi že uveljavljenega zakona, ki ga je sprejel parlament. Razpiše se lahko za celotno ali delno razveljavitev zakona ali akta z zakonsko veljavo, če to zahteva 500.000 volivcev (1 % volivcev) ali pet pokrajinskih svetov. Poslanci nimajo pravice zahtevati referendumu.

Pravico glasovati na referendumu imajo vsi državljani, ki imajo volilno pravico na parlamentarnih volitvah. Na referendumu je predlog sprejet in s tem zakon razveljavljen, če se glasovanja udeleži večina volilnih upravičencev in če je dosežena večina veljavno izraženih glasov (neveljavne glasovnice se ne upoštevajo).

Najprej mora najmanj deset pobudnikov referendumu, ki imajo volilno pravico, prijaviti svoj zahtevek v uradu prizivnega sodišča. Ta pobuda se objavi v uradnem glasilu in začne se postopek zbiranja podpisov na posebej predpisanem obrazcu. Rok za zbiranje podpisov je tri mesece. Zahtevek s priloženimi najmanj 500.000 overjenimi podpisi je treba vložiti na prizivno sodišče izključno med 1. januarjem in 30. septembrom. Pred dokončnim sprejetjem mora zahtevek še skozi dvojno presojo – presojo zakonitosti in dopustnosti. Presoja zakonitosti se nanaša na postopek zbiranja podpisov in jo opravi centralni referendumski urad pri prizivnem sodišču. Odločitev o zakonitosti mora biti sprejeta z odlokom do 15. decembra. Če je zahtevek zakonit, se predloži ustavnemu sodišču, da se izreče o njegovi dopustnosti. Ta presoja se nanaša na vsebino zahtevka v povezavi s prepovedjo referendumu za določeno vrsto zakonov, pa tudi na druga merila, ki jih zakon ne predpisuje, temveč jih je določilo sodišče. Ustavno sodišče se mora praviloma izreči pred 15. februarjem tistega leta, ki sledi vložitvi zahtevka. Referendum se izvede na nedeljo med 15. aprilom in 15. junijem.

V skladu z zakonom v zadnjem letu mandatnega obdobja parlamenta in v šestih mesecih od razpisa volitev enega od domov ni mogoče vložiti zahteve za referendum. Poleg tega se parlament lahko izogne referendumu, če »sporni« zakon razveljavi pred dnem, ki je določen za glasovanje.

Republika Hrvaška

Na Hrvaškem lahko referendum razpiše hrvaški parlament (Hrvatski sabor) ali predsednik Hrvaške. Institut referendumu je opredeljen v 87. členu hrvaške ustave. Referendum na državni ravni je lahko obvezen ali neobvezen. Hrvaški parlament ga mora (obvezno) razpisati, če to zahteva deset odstotkov volivcev ali pa če gre za referendum o vstopu Republike Hrvaške v skupnost drugih držav. (Neobvezno) lahko razpiše referendum o spremembi ustave, predlogu zakona in drugih vprašanih iz pristojnosti parlamenta. (Od leta 1991 je imela Hrvaška tri referendume: prvi je bil leta 1991, ko so se državljani odločali o samostojnosti, drugi, na katerem so se odločali o vstopu Hrvaške v EU, je bil 21 let pozneje, leta 2012. Novembra 2013 pa so volivci na referendumu, ki je bil prvič razpisan na podlagi njihove izražene volje, odločali, ali so za to, da se v ustavo vnese določilo, da je zakon skupnost moškega in ženske.)

Predsednik Hrvaške lahko (fakultativno) razpiše referendum o predlogu vlade, če gre za vprašanja, pomembna za neodvisnost, enotnost in obstoj države. Hrvaška ureditev ne uveljavlja z našo ureditvijo primerljivega zakonodajnega referendumu, enako kot pri nas pa ga lahko zahtevajo tudi volivci. Odločitev na referendumu je obvezujoča. Pristojni organ pred iztekom enoletnega roka od razpisa referendumu ne more sprejeti zakona ali odločitve, ki bi bila v nasprotju z odločitvijo na referendumu, razen ko gre za referendum na pobudo volivcev in referendum o vstopu Republike Hrvaške v zaveznitvo z drugimi državami; pristojni organ lahko odločitev spremeni samo na drugem referendumu. Referendumu o istem vprašanju ni mogoče ponovno razpisati pred iztekom šestih mesecev od prejšnjega referendumu.

Zakon, ki ureja referendum, predpisuje postopek zbiranja podpisov volivcev za podporo referendumski pobudi. Kadar volivci vložijo pobudo za razpis referenduma, se ustanovi organizacijski odbor, ki vodi postopek zbiranja podpisov in sprejme odločitev, da se začne postopek za razpis referenduma. Odločitev organizacijskega odbora, ki se objavi v dnevem časopisu in drugih sredstvih javnega obveščanja, mora vsebovati jasno oblikovano referendumsko vprašanje in rok za zbiranje podpisov podpore referendumu, ki ne sme biti daljši od 15 dni. Podpisi se lahko zbirajo na katerem koli primernem mestu v skladu z odločitvijo predstavniškega organa samoupravne lokalne skupnosti (mesta ali občine). Organizacijski odbor mora pet dni pred začetkom pristojni policijski postaji predložiti prijavo za zbiranje podpisov za razpis referenduma. Volivci, ki želijo oddati podporo za razpis referenduma, morajo na ustreznem obrazcu navesti svoje ime in priimek ter EMŠO, obrazec pa osebno podpisati. Volivec lahko svojo podporo za razpis referenduma odda le na enem kraju, ki je namenjen zbiranju podpisov. Po preteku roka za zbiranje podpisov se vsi sezname predložijo organizacijskemu odboru. Ta preveri, ali je zbiranje podpisov potekalo v skladu z zakonom. Če ugotovi, da se je za razpis referenduma izreklo deset odstotkov volivcev od skupnega števila volivcev v Republiki Hrvaški, se zahtevek za razpis referenduma predloži predsedniku hrvaškega parlamenta. Zahtevku je treba priložiti vse sezname podpor volivcev, s katerimi se dokazuje, da je referendum zahtevalo potrebno število volivcev. Ko parlament prejme zahtevek za razpis referenduma, lahko v 30 dneh zaprosi ustavno sodišče, da ugotovi, ali je referendumsko vprašanje ali postopek zbiranja podpisov v skladu z ustavo in zakonom. Če ustavno sodišče ugotovi, da ni v skladu z ustavo in zakonom, se referendum ne razpiše.

Litva

Litovska ustava v 9. členu določa, da se o najpomembnejših vprašanjih, ki se nanašajo na državo in narod, odloča na referendumu. Seimas (litovski parlament) razpiše referendum, če to zahteva najmanj četrtnina poslancev ali najmanj 300.000 volivcev. Postopek za objavo in izvedbo referenduma je določen v Zakonu o referendumu. Ta omogoča izvedbo obveznih in posvetovalnih referendumov, vendar pa izrecno ne predvideva naknadnega zakonodajnega referenduma.

Zainteresirani volivci morajo najprej oblikovati t. i. iniciativno skupino vsaj 15 oseb. Predsedujoči jo nato registrira pri Državni volilni komisiji in istočasno predloži referendumski predlog. Okvirno se že določi tudi mogoči datum njegove izvedbe. Vloga, ki jo oblikuje skupina, mora vsebovati: besedilo referendumskega predloga, koordinatorja (koordinatorje) skupine in podpise vseh njenih članov.

Potrdilo o registraciji skupine mora Državna volilna komisija izdati v 15 dneh od prejema vloge. Istočasno se sklep o registraciji pošlje predsedniku parlamenta, ki o pobudi za razpis referenduma obvesti parlament. Volilna komisija mora potem v petih delovnih dneh izdati obrazce za zbiranje podpisov. Od tega dne začne teči trimesečni rok za zbiranje podpisov. Po predložitvi podpisov in končnega besedila Državni volilni komisiji ima ta 15 dni časa, da potrdi ustreznost vloge in podpisov.

Dopis volilne komisije, da je vloga za razpis referenduma skladna z zakonom, se skupaj z besedilom in priloženimi podpisi nato predloži parlamentu, ki na prvi seji odloča o datumu izvedbe. Ta ne more biti prej kot dva meseca in ne pozneje kot tri mesece po sprejetju sklepa parlamenta o razpisu referenduma. Referendum je veljaven, če se ga udeleži vsaj polovica volivcev.

Švica

Naknadni zakonodajni referendum se izvede v skladu s 141. členom ustave, če ga s svojim podpisom zahteva 50.000 volilnih upravičencev ali osem kantonov v 100 dneh po uradni objavi (zakona).

Ljudstvo odloča:

- o zveznih zakonih,
- o nujnih, razglašanih zveznih zakonih, katerih veljavnost je daljša kot eno leto,
- o mednarodnih pogodbah (nekaterih).

Zakon do izkazane volje volivcev na referendumu ne velja. Veljati lahko začne šele po preteku 100-dnevnega roka, če referendumski pobuda ne dobi zadostne podpore; v nasprotnem pa je njegova veljavnost odložena, dokler ni sprejet na referendumu. Razpis referenduma ima torej odločilni učinek na uveljavitev zakona. Tako večmesečno podaljšanje časa za uveljavitev zakona je slabost (tudi švicarskega) sistema referenduma (Kaučič in Cerar, 2003), ne glede na to pa je ta oblika demokracije

v Švici pogosta. Besedilo zakona, za katerega se zahteva referendum, se predloži ljudstvu v glasovanje v celoti. Umik referenduma ni dopusten.

Pobuda, razpis, seznam podpisnikov in druga organizacijska vprašanja (fakultativnega referenduma) so urejena v Zakonu o političnih pravicah (zveznem in kantonalnih). Na splošno velja, da če kateri koli osebi ali skupini, ki nasprotuje sprejetemu zakonu, uspe zbrati 50.000 podpisov v 100 dneh po uradni objavi, imajo volivci možnost odločati na referendumu. Torej je pobudnik referenduma lahko ena ali več oseb. Običajno je to več oseb, organiziranih v skupino pobudnikov referenduma (Referendumskomitee). Ta je lahko osrednja organizacija, ki vključuje lokalne organizacije.

Zahteva za referendum se predloži v zbiranje podpisov na seznamu. To pomeni, da se je referendum začel. Zvezni zakon o političnih pravicah v 60. členu o seznamu podpisov ne navaja določb o pobudnikih referenduma. Ta seznam (po zveznem zakonu) mora vsebovati 1. navedbo kantona in občine, v kateri je podpisnik glasovalni upravičenec; 2. oznako akta, na katerega se referendumska zahteva nanaša, z navedbo datuma njegovega sprejetja v zvezni skupščini; 3. navedbo o kaznivosti ponarejanja izidov zbiranja podpisov ter o kaznivosti podkupovanja in podkupljivosti v zvezi z zbiranjem podpisov.

Nekateri kantonalni zakoni pa navajajo, da mora seznam podpisnikov vsebovati še imena (in naslove) pobudnikov referenduma, na primer v kantonu Basel so to najmanj trije pobudniki (55. člen Zakona o političnih pravicah kantona Basel, točka d), ponekod pa tega ne navajajo (kanton Bern).

Pri referendumu na ravni kantona je čas za zbiranje krajši in število podpisnikov manjše (primer Basel – rok je osem tednov, število potrebnih podpisov pa 1500).

Na splošno so vse informacije o referendumih zelo pregledno objavljene na spletnih straneh na zvezni in kantonalni ravni. Npr. na spletni strani kantona so objavljeni mogoči, začeti, končani in t. i. neizkoriščeni referendumi. Na spletni strani kantona Bern so objavljeni referendumi, za katere še teče rok za zbiranje podpisov.

Volivec mora na predloženi seznam napisati svoje ime lastnoročno in čitljivo ter dodati lastnoročni podpis. Predložiti mora osebne podatke, ki potrjujejo osebno identiteto, tj. priimek, rojstni datum, naslov (61. člen Zakona o političnih pravicah). Uradna oseba s podpisom in žigom potrdi, da je podpisnik glasovalni upravičenec v zadevnem kantonu. Seznam se zavrne, če niso izpolnjeni vsi zakonski pogoji. Če se je kdo podpisal več kot enkrat, se upošteva le en podpis (63. člen istega zakona). Seznam se mora pravočasno predložiti pristojni upravni enoti, ki preveri in prešteje podpise. Vloženih seznamov upravna enota ne sme vrniti predlagateljem niti dopustiti vpogleda (64. člen istega zakona).

Po preteku roka zvezna pisarna ugotovi, ali je seznam podpisov veljaven in ali je referendumsko pobudo podprlo zadosti volivcev. Zvezna pisarna šteje veljavne podpise le do števila, enakega zahtevanemu kvorumu, in nato objavi v zveznem uradnem listu ugotovitev, da so izpolnjeni pogoji za referendum. Če je bila zbrana manj kot polovica podpisov od števila, ki ga ustava določa kot kvorum, se v zveznem uradnem listu objavi obvestilo o neizkoriščenem referendumu (oz. neizkoriščenem poteku referendumskega roka). Na referendumu se odločitev sprejme z večino, torej je predlog sprejet, če zanj glasuje večina volivcev, ki so glasovali (in hkrati večina kantonov, če so glasovali tudi ti).

Seznam podpisov se lahko predloži v elektronski obliki; kdor ga predloži, je odgovoren za to, da so izpolnjene vse zakonske zahteve. Tako se lahko seznam objavi na spletni strani npr. pobudnika referenduma. Na seznam podpisov se podpisnik podpiše, uradna oseba pa potrdi identiteto in upravičenost glasovalca do glasovanja. Izpolnjeni seznam se lahko pošlje pobudniku referenduma. Zbiranje podpisov je mogoče izvesti na javnih mestih. Na spletnem mestu pobudnika je mogoče videti razpored krajev in terminov za zbiranje podpisov (npr. javne prireditve).

Zvezni zakon dopušča tudi možnost elektronske oddaje glasov (8. a člen). Npr. v kantonu Bern so junija 2012 izvedli prvo e-glasovanje na referendumu, na katerem so lahko elektronsko glasovali državljani, ki živijo v tujini. Zakon o političnih pravicah kantona Bern dopušča to možnost, kadar so

izpolnjeni vsi tehnični pogoji (Zakon o političnih pravicah kantona Bern, 8. in 11. a člen).

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov: /

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov: /

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Zakon ne bo imel posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Zakon ne bo imel posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Zakon ne bo imel posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Zakon ne bo imel posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Zakon ne bo imel vpliva na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona: /

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa: /

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Boris Koprivnikar, minister za javno upravo
- mag. Renata Zatler, državna sekretarka na Ministrstvu za javno upravo
- mag. Mateja Prešern, vodja Službe za transparentnost, integriteto in politični sistem

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13 – UZ 90, 97, 99) se 5.č člen spremeni tako, da se glasi:

»5.č člen

Če v zahtevi za razpis referendumu predmet referendumu ni opredeljen v skladu s 5.a členom tega zakona ali če referendumsko vprašanje ni oblikovano v skladu z opredelitvijo predmeta referendumu in s 5.c členom tega zakona, jo predsednik državnega zbora v soglasju s predstavnikom predlagatelja nemudoma, vendar najkasneje v treh dneh, ustrezno popravi. Če soglasje ni pridobljeno, predsednik državnega zbora pozove predstavnika predlagatelja, naj zahtevo v roku, ki ne sme biti krajši od treh dni, ustrezno dopolni oziroma popravi. Če zahteve ne dopolni oziroma ne popravi, državni zbor odloči, da referendumu ne razpiše.

V primeru iz tretjega stavka prejšnjega odstavka lahko predstavnik predlagatelja v osmih dneh po odločitvi državnega zbora vložijo pritožbo na ustavno sodišče. Predstavnik predlagatelja o tem obvesti državni zbor. Ustavno sodišče odloči o pritožbi v tridesetih dneh po prejemu pritožbe. Če ustavno sodišče ugotovi, da je odločitev državnega zbora neutemeljena, jo razveljavi.«.

2. člen

V 6. členu se črta drugi odstavek.

3. člen

V 9. členu se beseda »potrditvi« nadomesti z besedo »uveljavitvi«.

4. člen

11. člen se spremeni tako, da se glasi:

»11. člen

Državni zbor razpiše zakonodajni referendum, če to zahteva najmanj štirideset tisoč volivcev.

Pobudo za razpis referendumu (v nadaljnjem besedilu: pobuda) da najmanj dva tisoč petsto volivcev. Vsak volivec lahko da podporo posamezni pobudi le enkrat. Podpore pobudi morajo biti zbrane na seznamu, na katerem je na vsakem listu naveden zakon, na katerega se zbiranje podpisov za podporo pobudi nanaša ter število podpisnikov. Seznam vsebuje osebne podatke podpisnikov: osebno ime in EMŠO, lastnoročni podpis ter datum podpisovanja seznama.

Pobuda s seznamom podpisnikov, ki vsebuje referendumsko vprašanje v skladu s 16.c členom tega zakona, se vložijo v sedmih dneh po sprejemu zakona pri pristojni službi državnega zbora. Državni zbor nemudoma pošlje seznam ministrstvu, pristojnemu za vodenje evidence volilne pravice, ki v dveh delovnih dneh po prejemu preveri podatke o podpisnikih s seznama (pravilnosti navedbe osebnih podatkov na seznamu in volilno pravico podpisnikov). O številu podpisnikov z volilno pravico in pravilno navedbo osebnih podatkov na seznamu, obvesti predstavnika predlagatelja referendumu in predsednika državnega zbora. Seznam vrne državnemu zboru. Če je pobuda na seznamu podprlo več kot dva tisoč petsto podpisnikov, ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice preverjanje zaključijo po potrditvi pravilnosti podatkov za dva tisoč petsto podpisnikov in ostalih podpisov ne preverja.

Zahtevo za razpis referendum (v nadaljnjem besedilu: zahteva) da najmanj štirideset tisoč volivcev, pod pogojem, da je bila dana pobuda v skladu s tem zakonom. Rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi je petintrideset dni. Zahteva mora biti podprta s podpisi volivcev na predpisanih obrazcih in vsebovati referendumsko vprašanje v skladu s 16.c členom tega zakona.

Zahteva se vloži najpozneje v sedmih dneh po preteku roka za zbiranje podpisov volivcev pri pristojni službi državnega zbora.

Rok za vložitev pobude in zahteve se izteče z iztekom poslovnega časa pristojne službe državnega zbora na zadnji dan roka iz prvega stavka tretjega odstavka oziroma petega odstavka tega člena.

Če je vložena pobuda iz tretjega odstavka tega člena, državni zbor zakona ne pošlje v razglasitev do poteka roka za vložitev zahteve iz petega odstavka tega člena. Če zahteva v tem roku ni vložena, pošlje državni zbor zakon v razglasitev. Enako ravna, če je pobuda ali zahteva umaknjena.

Če državni zbor odloči, da referendum ne razpiše, zakona ne pošlje v razglasitev do izteka roka za pritožbo na ustavno sodišče v skladu s tretjim odstavkom 21. člena tega zakona. Če je zoper to odločitev državnega zbora vložena pritožba na ustavno sodišče, zakona ne pošlje v razglasitev do objave odločitve ustavnega sodišča v Uradnem listu Republike Slovenije, da je odločitev državnega zbora iz prvega odstavka 21. člena tega zakona v skladu z ustavo oziroma do seznanitve, da je pritožba umaknjena.«.

5. člen

12. člen se spremeni tako, da se glasi:

»12. člen

Pobudo in zahtevo iz 11. člena tega zakona vloži predstavnik predlagatelja referendum. Predstavnik predlagatelja referendum lahko pobudo ali zahtevo tudi umakne. Zahtevo lahko umakne do razpisa referendum.

Podatki o osebnem imenu, datumu rojstva in naslovu stalnega prebivališča predstavnika predlagatelja referendum so javni.«.

6. člen

12.a člen se črta.

7. člen

13. člen se spremeni tako, da se glasi:

»13. člen

Če je državni zbor na podlagi zahteve državnega sveta zakon ob ponovnem odločanju ponovno sprejel, se rok sedmih dni za vložitev pobude iz drugega odstavka 11. člena tega zakona šteje od dneva sprejetja zakona pri ponovnem odločanju. V tem primeru se upoštevajo tudi že zbrani podpisi, s katerimi je bila podprta pobuda pred ponovnim odločanjem o zakonu.«

8. člen

14., 15. in 16. člen se črtajo.

9. člen

16.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»16.a člen

Če je pobuda vložena v skladu z zakonom, predsednik državnega zbora v sedmih dneh po njenem prejemu obvesti o dani pobudi ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, in določi koledarski rok za zbiranje podpisov za podporo zahtevi. Rok se objavi na spletni strani državnega zbora. O določitvi tega koledarskega roka predsednik državnega zbora istočasno obvesti tudi predstavnika predlagatelja referendumu.

Če bi koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi, večinsko padel v čas med 15. julijem in 31. avgustom, predsednik državnega zbora določi koledarski rok, ki začne teči 1. septembra. Če bi koledarski rok za zbiranje podpisov večinsko padel v čas med 25. decembrom in 1. januarjem, predsednik državnega zbora na zahtevo predstavnika predlagatelja referendumu določi koledarski rok, ki začne teči 2. januarja.«.

10. člen

16.b člen se spremeni tako, da se glasi:

»16.b člen

Volivec da svojo podporo zahtevi na obrazcu, ki ga določi minister, pristojen za evidenco volilne pravice. Na obrazcu mora biti naveden zakon, na katerega se zbiranje podpisov za podporo zahtevi nanaša, in osebni podatki volivca (osebno ime, datum rojstva in naslov stalnega prebivališča) ter podpis volivca. Volivec lahko da podporo posamezni zahtevi samo enkrat.

Volivec podpiše obrazec osebno pred uradno osebo upravne enote ne glede na kraj stalnega prebivališča. Volivec lahko da podporo zahtevi v času, ko teče rok za zbiranje podpisov, v poslovnem času na vseh upravnih enotah in krajevnih uradih, ki so organizirani kot notranje organizacijske enote upravne enote, ter v času uradnih ur na krajevnih uradih, ki so organizirani kot način dela upravne enote.

Volivec lahko podpiše obrazec tudi preko enotnega državnega portala e-uprava z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Preko portala e-uprava se elektronsko podpisani obrazec posreduje upravni enoti, ki vodi evidenco volilne pravice, da preveri veljavnost varnega elektronskega podpisa v skladu z zakonom, ki ureja elektronski podpis ter podatke o volivcu v registru volilne pravice. Če ugotovi, da je elektronski podpis veljaven in da so izpolnjeni zakonski pogoji za potrditev obrazca, obrazec na katerem je uradni zaznamek o elektronskem podpisu, potrdi ter ga izda podpisniku. V primeru, da podpisnik ali elektronski podpis ne izpolnjuje z zakonom določenih pogojev, upravna enota ali centralni informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje zavrne potrditev obrazca in o tem elektronsko obvesti podpisnika.

Ne glede na določbe zakona, ki ureja lokalno samoupravo, se v zvezi s podporo zahtevi za razpis referendumu v samoupravni lokalni skupnosti, v primeru, kadar se župan odloči za način dajanja

podpore volivcev z osebnim podpisovanjem, uporabljajo določbe tega zakona glede dajanja podpore zahtevi preko enotnega državnega portala e-uprava z varnim elektronskim podpisovanjem.

Osebe, ki so med tekom roka za zbiranje podpisov v bolnišnici, socialnovarstvenem zavodu, ki opravlja institucionalno varstvo, priporu, zavodu za prestajanje kazni zapora, vzgojnem zavodu, prevzgojnem domu ali zavodu za usposabljanje, lahko svojo podporo zahtevi izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi oseba, ki jo za potrjevanje identitete volivcev določi odgovorna oseba te institucije.

Osebe, ki med tekom roka za zbiranje podpisov stalno ali začasno prebivajo v tujini, lahko svojo podporo zahtevi izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi uradna oseba diplomatsko-konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tujini ali oseba, ki jo za potrjevanje identitete volivcev določi ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

Osebe, ki imajo v Republiki Sloveniji prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, vendar se zaradi daljše hude bolezni ali invalidnosti ne morejo zglasiti pri upravni enoti in ne prebivajo v institucijah iz petega odstavka tega člena, lahko svojo podporo zahtevi dajo pred uradno osebo upravne enote, ki take osebe obišče na domu najpozneje šest dni pred potekom roka za predložitev zahteve. Zahteva za obisk uradne osebe se vloži najpozneje petnajst dni pred potekom roka za predložitev zahteve.

Če je podpora zahtevi dana na način iz petega in šestega odstavka tega člena, predstavnik predlagatelja referendumu pred vložitvijo zahteve državnemu zboru predloži obrazec podpore upravni enoti, ki v primeru izpolnjevanja pogojev iz prvega odstavka tega člena obrazec potrdi in podporo vpiše v evidenco volilne pravice.

Podpora volivca se vpiše v evidenco volilne pravice, potrjeni obrazec pa se izroči oziroma pošlje volivcu.

Podatek o določeni podpori podani s strani posameznega volivca se lahko iz evidence volilne pravice posreduje na zahtevo volivca, ki lahko pridobi le podatek o podpori, ki se vodi o njem, ali na zahtevo sodišča.

11. člen

16.c člen se spremeni tako, da se glasi:

»16.c člen

Pobuda in zahteva vsebujeta referendumsko vprašanje, ki se glasi: »Ali ste za to, da se uveljavi zakon ... (navesti naslov zakona), ki ga je sprejel državni zbor na seji dne ...?«.«.

12. člen

20. člen se spremeni tako, da se glasi:

»20. člen

Če referendumsko vprašanje ni oblikovano v skladu s 16.c členom tega zakona, ga predsednik državnega zbora v soglasju s predstavnikom predlagatelja referendumu, vendar najkasneje v treh dneh ustrezno popravi. Če soglasje ni pridobljeno, predsednik državnega zbora pozove predstavnika predlagatelja referendumu, naj referendumsko vprašanje v roku, ki ne sme biti krajši od treh dni, ustrezno dopolni oziroma popravi. Če referendumskega vprašanja ne dopolni oziroma ne popravi, predsednik državnega zbora ugotovi, da je bila zahteva oziroma pobuda umaknjena.«.

13. člen

21. člen se spremeni tako, da se glasi:

»21. člen

Državni zbor odloči, da referendum ne razpiše, če se pobuda oziroma zahteva nanaša na zakon, o katerem referendum ni dopustno razpisati. Odločitev mora vsebovati razloge, zaradi katerih referendum ni dopustno razpisati.

Državni zbor sprejme odločitev iz prejšnjega odstavka z večino glasov vseh poslancev kadarkoli po vložitvi pobude, najkasneje pa v sedmih dneh po vložitvi popolne zahteve.

Zoper odločitev državnega zbora iz prvega odstavka tega člena lahko predstavnik predlagatelja referendum vložijo pritožbo na ustavno sodišče v osmih dneh od dneva odločitve državnega zbora. Predstavnik predlagatelja referendum lahko pritožbo umakne. Ustavno sodišče odloči o pritožbi v tridesetih dneh. Odločitev ustavnega sodišča se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Če ustavno sodišče ugotovi, da je odločitev državnega zbora v nasprotju z ustavo, razveljavi odločitev državnega zbora.

Odločitev državnega zbora iz prvega odstavka tega člena zadrži zbiranje podpisov za podporo zahtevi in potek roka za njihovo zbiranje. Če ustavno sodišče ugotovi, da je odločitev državnega zbora v nasprotju z ustavo, se zbiranje podpisov nadaljuje naslednji dan po objavi odločbe ustavnega sodišča v Uradnem listu Republike Slovenije. Predsednik državnega zbora določi nov koledarski rok za zbiranje podpisov, pri čemer upošteva število dni, ko so se podpisi za podporo zahtevi pred odločitvijo državnega zbora že zbirali.«.

14. člen

22. člen se spremeni tako, da se glasi:

»22. člen

Državni zbor razpiše referendum v sedmih dneh po vložitvi zahteve oziroma po predložitvi dopolnjene oziroma popravljene zahteve oziroma v sedmih dneh po prejemu odločitve ustavnega sodišča iz četrtega odstavka 21. člena tega zakona, kadar je odločitev državnega zbora, da ne razpiše referendum, sprejeta po preteku roka za zbiranje podpisov.«.

15. člen

23. člen se spremeni tako, da se glasi:

»23. člen

Zakon je na referendumu zavržen, če proti njemu glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da proti zakonu glasuje najmanj petina vseh volivcev.«.

16. člen

V 24.a členu se besedilo »je bil potrjen« nadomesti z besedilom »ni bil zavrnjen«.

17. člen

25. člen se črta.

18. člen

25.g člen se črta.

19. člen

V 29. členu se doda nov prvi stavek, ki se glasi:

»Pri ugotavljanju izida posvetovalnega referendumu se upoštevajo glasovi volivcev, ki so veljavno glasovali.«.

20. člen

V drugem odstavku 33. člena se beseda »prvem« nadomesti z besedo »drugem«.

21. člen

34. člen se spremeni tako, da se glasi:

»34. člen

Najpozneje petnajst dni pred dnem glasovanja se akt o razpisu referendumu in besedilo akta, o katerem se odloča na referendumu, objavi na spletnem mestu državnega zbora, vlade, Državne volilne komisije in spletnih mestih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini.

Besedilo akta, o katerem se odloča na referendumu, se javno razgrne na sedežih in krajevnih uradih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini.

Če je akt, o katerem se odloča na referendumu, zakon o spremembah oziroma dopolnitvah zakona, se na način iz prvega in drugega odstavka tega člena objavi tudi prečiščeno besedilo zakona z vidno označenimi spremembami, ki ga pripravi državni zbor.

Stroški objave in razgrnitve se krijejo iz sredstev, namenjenih za izvedbo referendumu.«.

22. člen

V drugem odstavku 35. člena se črta beseda »vsako«.

23. člen

V 39. členu se tretja alineja spremeni tako, da se glasi:

»- predpiše obrazce za izvrševanje tega zakona, razen obrazca iz prvega odstavka 16.b člena tega zakona,«.

24. člen

45. člen se spremeni tako, da se glasi:

»45. člen

Na volišču se razobesi akt o razpisu referendumu.«.

25. člen

V 50. členu se za besedo »referendumu« doda besedilo »oziroma predstavniku predlagatelja«.

26. člen

V 54. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Če zaradi rokov, ki jih zahteva izvedba referendumu, ni mogoče spoštovati rokov, določenih z zakonom, ki ureja javna naročila, se javno naročilo odda po postopku s pogajanji brez predhodne objave.«.

27. člen

Drugi odstavek 56. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Akt o razpisu referendumu v samoupravni lokalni skupnosti in besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, se objavita na spletnem mestu samoupravne lokalne skupnosti. Besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, se javno razgrne na sedežu samoupravne lokalne skupnosti, lahko pa tudi na drugih mestih, ki jih določi volilna komisija samoupravne lokalne skupnosti.«.

28. člen

59. člen se spremeni tako, da se glasi:

»59. člen

Pobudo za zbiranje podpisov volivcev iz 57. in 58. člena tega zakona vloži predstavnik predlagatelja pobude.

Predstavnik predlagatelja pobude k obvestilu o pobudi priloži tudi predlog za začetek postopka za spremembo ustave z osnutkom ustavnega zakona oziroma predlog zakona. Če osnutek ustavnega zakona oziroma predlog zakona ne vsebuje vseh predpisanih sestavin, predsednik državnega zbora pozove predstavnika predlagatelja pobude, naj osnutek ustavnega zakona oziroma predlog zakona v roku tridesetih dni ustrezno dopolni oziroma popravi. Če predstavnik predlagatelja pobude v tem roku osnutek ustavnega zakona oziroma predloga zakona ustrezno ne dopolni oziroma popravi, predsednik državnega zbora ugotovi, da predlog ni bil vložen.

Predsednik državnega zbora in pristojna služba državnega zbora po prejemu pobude iz prvega odstavka tega člena smiselno uporabljata 16.a člen tega zakona.

Rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo pobudi je šestdeset dni.

Volivec da svojo podporo pobudi na način, ki je določen v 16.b členu tega zakona.

Predlog za začetek postopka za spremembo ustave oziroma predlog zakona vloži predstavnik predlagatelja pobude najpozneje v tridesetih dneh po preteku roka za zbiranje podpisov volivcev.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

29. člen

Minister, pristojen za evidenco volilne pravice, predpiše obrazec iz 16.b člena zakona v roku 30 dni od uveljavitve tega zakona.

30. člen

Če se podpisi za podporo zahtevi začno zbirati pred začetkom uporabe tega zakona, se njihovo zbiranje nadaljuje in konča v skladu z določbami Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo in 47/13-UZ 90, 97, 99).

31. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne tri mesece po njegovi uveljavitvi. Do takrat se v skladu z Ustavnim zakonom o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 47/13) uporablja Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo in 47/13-UZ 90, 97, 99).

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

V ta člen se enako, kot to velja za zakonodajni referendum, zaradi večje učinkovitosti referendumskega postopka dodaja možnost, da sam predsednik državnega zbora v soglasju s predstavnikom predlagatelja nemudoma, vendar najpozneje v treh dneh ustrezno popravi zahtevo, v kateri predmet referenduma ali referendumsko vprašanje ni oblikovano v skladu z zakonom. Če predsednik državnega zbora takega soglasja predstavnika predlagatelja ne dobi, ga pisno pozove, naj zahtevo dopolni oziroma spremeni. Do zdaj je veljala ureditev, v skladu s katero je predlagatelj pozval k dopolnitvi ali popravku nepopolne ali napačne zahteve pred sejo državnega zbora predsednik državnega zbora ali na seji državni zbor, po novem pa se predlaga, da to naredi sam predsednik državnega zbora, saj gre le za formalne pomanjkljivosti zahteve in po mnenju predlagatelja tega zakona ni potrebe, da bi o tem odločal državni zbor. Poleg tega v skrajni posledici o tem, da se referendum ne razpiše, odloči državni zbor, zoper njegovo odločitev pa je zagotovljeno varstvo pred ustavnim sodiščem.

V členu se predlagatelj nadomešča s predstavnikom predlagatelja, saj bi bilo nesmiselno, da bi predsednik državnega zbora k dopolnitvi zahteve pozival vseh (najmanj) trideset poslancev, ki so jo vložili. Taka ureditev usklajuje zakon z utečeno prakso pri drugih vprašanjih, ko se predsednik državnega zbora obrača na prvopodpisanega poslanca pod zahtevo, ne pa na vse predlagatelje.

Izrecno se s tem členom tudi določa, da lahko predstavnik predlagatelja na ustavno sodišče vložijo pritožbo (do zdaj: zahtevo, naj odločitev državnega zbora preizkusi ustavno sodišče), enako, kot se predlaga pri zakonodajnem referendumu.

K 2. členu

S tem členom se predlaga črtanje določbe drugega odstavka 6. člena, na podlagi katere ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, po potrditvi volilnih imenikov na svojih spletnih straneh objavi število volilnih upravičencev, ki imajo pravico glasovati na referendumu. Črtanje se predlaga zato, ker je ta določba nepotrebna, saj v skladu z 49. členom zakona Državna volilna komisija pri ugotavljanju izidov referenduma (med drugim) ugotavlja število volivcev, vpisanih v volilni imenik, število volivcev, ki so glasovali po volilnem imeniku, in število volivcev, ki so glasovali s potrdili. V skladu z Zakonom o volitvah v državni zbor upravne enote izročijo volilne imenike okrajnim volilnim komisijam devet dni pred dnem glasovanja. Glede na to, da se podatki o volivcih na volilnih imenikih v evidenci volilne pravice zajamejo en dan pred predložitvijo podatkov podjetju, ki tiska volilne imenike (kar pomeni 16 dni pred dnem glasovanja), v času od tega datuma do dneva potrditve volilnih imenikov pa morajo upravne enote v volilne imenike ročno vnašati vse spremembe podatkov o volivcih, ki so se zgodile v tem času (npr. črtati umrle, in preseljene in ter vpisati preseljene itd.), ministrstvo, pristojno za evidenco volilne pravice, nima zadnjih podatkov o številu volivcev v potrjenih volilnih imenikih, da bi lahko to število, ki je bistveno za ugotavljanje izida referenduma, objavilo na spletnih straneh. Državna volilna komisija v sklopu ugotavljanja izida glasovanja ugotavlja tudi število volivcev, vpisanih v volilni imenik (prva alineja prvega odstavka 49. člena ZRLI), zato se predlaga črtanje drugega odstavka 6. člena. Glede na to, da je v skladu z novo ustavno ureditvijo za zavrnitev zakona na referendumu potreben določen kvorum, tudi ne bi bilo ustrezno, da bi ministrstvo, pristojno za evidenco volilne pravice, na spletnih straneh objavilo določeno število volivcev, Državna volilna komisija pa bi kasneje v okviru ugotavljanja izida ugotovila drugačno število volivcev.

K 3. členu

Sprememba 9. člena zakona sledi dikciji, ki jo uporablja Ustava Republike Slovenije (»Državni zbor razpiše referendum o uveljavitvi zakona, ki ga je sprejel, če to zahteva najmanj štirideset tisoč volivcev.«).

K 4. členu

Ker Ustava Republike Slovenije dopušča samo še možnost zakonodajnega referendumu na zahtevo 40.000 volivcev, je treba temu prilagoditi tudi 11. člen zakona.

Člen v drugem, tretjem in četrtem odstavku določa v kolikšnem času in pod kakšnimi pogoji se vložita najprej pobuda za razpis referendumu in kasneje, če je pobuda uspešna, še zahteva za razpis referendumu. Roki in način dajanja pobude in zahteve se ne spreminjajo.

V zvezi s postopkom dajanja podpore pobudi predlog zakona po novem določa, da je na vsakem listu seznama naveden zakon, na katerega se zbiranje podpisov za podporo pobudi nanaša ter število podpisnikov. Z namenom učinkovitega načina preverjanja podatkov se spreminja nabor podatkov iz seznama, saj zaradi navajanja podatkov, predvsem datuma rojstva in naslova v praksi prihaja do mnogih nedoslednosti (navedba zgolj leta rojstva, nepopoln zapis naslova, navedba naslova začasnega prebivališča ipd.). Z namenom, da bo pristojni organ lahko nedvoumno preveril podatke iz seznama in da se bo posledično dana podpora lahko upoštevala kot popolna in veljavna, bo seznam vseboval zgolj podatke o podpisnikovem osebnem imenu, EMŠO (iz katerega izhaja tudi datum rojstva), lastnoročni podpis ter datum podpisovanja seznama. Navedba EMŠO v obliki številke je tista podlaga, ki omogoča hitro preverjanje sicer običajno nečitljivih lastnoročnih pisav imena in priimka ter naslova, poleg tega pa lahko onemogoči, da bi tretja oseba navedla identiteto volivca, ki ga pozna ob predpostavki, da podpis ni mogoče preverjati (primer: podatki o posameznikih, vključno z naslovi in datumi rojstva so pogosto dosegljivi na spletu; EMŠO pa je bolj varovan podatek, s katerim praviloma razpolaga le vsak posameznik sam zase). EMŠO prav tako zagotavlja enolično identifikacijo, zato dodatno navajanje naslova, na podlagi katerega se lahko ugotovi identiteta dveh volivcev s sicer enakim osebnim imenom in datumom rojstva, ni potrebno. V zvezi s postopkom preverjanja podatkov o podpisnikih iz seznama člen v tretjem odstavku v skladu z obstoječo prakso izrecno določa organ, ki je pristojen za preverjanje podatkov iz seznama, tj. Ministrstvo za notranje zadeve. Izrecno se določa tudi rok, v katerem se preveri seznam pobudnikov in način komunikacije med Državnim zborom in Ministrstvom za notranje zadeve. V skladu z načelom ekonomičnosti postopka bo Ministrstvo za notranje zadeve preverjanje podpisov zaključilo po potrditvi pravilnosti podatkov za dva tisoč petsto podpisnikov (prag, ki ga določa zakon), tudi če bo pobudo na seznamu podprlo več kot dva tisoč petsto podpisnikov.

Pobuda in zahteva se vložita neposredno pri pristojni službi državnega zbora. Rok za vložitev se izteče z iztekom poslovnega časa pristojne službe državnega zbora na zadnji dan roka za vložitev pobude oziroma zahteve.

Zadnja odstavka tega člena urejata primere, pri katerih se zakon ne pošlje v razglasitev. Če bo vložena pobuda, ga državni zbor ne bo poslal v razglasitev do izteka roka za vložitev zahteve. Prav tako ga ne bo poslal v razglasitev ob pritožbi zoper odločitev, da referendumu ne razpiše, in sicer do objave odločitve ustavnega sodišča v uradnem listu, da je odločitev državnega zbora o nerazpisu referendumu v skladu z ustavo. Državni zbor pa bo zakon poslal v razglasitev, če zahteva ne bo vložena v predpisanem roku, če bo pobuda ali zahteva umaknjena ali če v predpisanem roku ne bo vložena pritožba na ustavno sodišče zoper odločitev državnega zbora, da referendumu ne razpiše.

K 5. členu

Določba dosedanjega 12. člena zakona je postala neustrezna, saj v skladu z ustavno spremembo zakonodajni referendum lahko zahteva le še 40.000 volivcev. To je zdaj določeno v novem prvem odstavku spremenjenega 11. člena zakona.

Člen določa, da pobudo in zahtevo za razpis referendumu vložijo predstavniki predlagatelja referendumu, ki je predstavnik volivcev in tekom postopka opravlja vsa potrebna dejanja in opravila v imenu volivcev v postopku zakonodajnega referendumu (npr. v fazi zbiranja podpisov za pobudo in zahtevo za razpis referendumu, vložitev pritožbe na ustavno sodišče itd.).

Zaradi preglednosti postopka morajo biti o predstavniku predlagatelja referendum javni tisti podatki, ki predstavnika enolično določajo, to pa so: osebno ime, datum rojstva in naslov stalnega prebivališča.

K 6. členu

12.a člen se črta, ker je postopek z zahtevo predpisan v spremenjenem 11. členu zakona.

K 7. členu

V prvi odstavku 13. člena zakona se glede na spremembe zakona vnašajo redakcijski popravki, drugi odstavek pa se črta, saj je njegova vsebina urejena v spremenjenem 11. členu zakona..

K 8. členu

Črtanje 14., 15. in 16. člena zakona se deloma predlaga zaradi spremembe ustave, v skladu s katero lahko zakonodajni referendum zahteva samo še 40.000 volivcev, deloma pa je vsebina (drugače) urejena v spremenjenem 11. členu zakona.

K 9. členu

Člen vsebuje nekatere redakcijske popravke in črta drugi odstavek 16.a člena, ki je med drugim določal, da pristojna služba državnega zbora najpozneje dan pred dnevom, ko začne teči rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis referendum, v medijih objavi oznako zahteve za razpis referendum in koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi. Pri naknadnem zakonodajnem referendumu bo v skladu z novo ureditvijo treba navesti samo naslov zakona, ne pa drugih oznak, ki bi lahko zavajajoče opredeljevale predmet referendum. Koledarski rok se bo objavil na spletni strani državnega zbora.

K 10. členu

Zbiranje podpisov za podporo zahtevi, opredeljeno v spremenjenem 16.b členu zakona, se po vsebini bistveno ne spreminja v primerjavi z veljavno ureditvijo. Podporo zahtevi bo mogoče dati na upravni enoti oziroma krajevnem uradu in preko enotnega državnega portala e-uprava. Pri podpori, dani preko enotnega državnega portala e-uprava, pa je predvidena sprememba v tem, da bo upravna enota potrjen obrazec podpore poslala volivcu in ne pobudniku (kot to predvideva veljavna ureditev) – volivec pa ga bo sam poslal predstavniku predlagatelja referendum. Pri tem je predlagatelj izhajal iz načela, da je treba tudi podpore, podane elektronsko, izenačiti s podporami, ki so podane "fizično". Na ta način se volivcu tudi omogoči, da sam razpolaga s potrjenim obrazcem.

Novi četrti odstavek spremenjenega 16.b člena določa, da se v zvezi s podporo zahtevi za razpis referendum v samoupravni lokalni skupnosti v primeru, kadar se župan odloči za način dajanja podpore volivcev z osebnim podpisovanjem, uporabljajo določbe Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi glede dajanja podpore zahtevi preko enotnega državnega portala e-uprava z varnim elektronskim podpisovanjem. Četrti odstavek 47. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 - uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10 in 40/12 - ZUJF) določa, da volivci dajejo podporo zahtevi za razpis referendum s podpisovanjem na seznamu ali z osebnim podpisovanjem. O načinu dajanja podpore odloči župan z aktom, s katerim določi obrazec seznama ali obrazec za podporo z osebnim podpisovanjem in rok za zbiranje podpisov. Obrazca morata vsebovati jasno izraženo zahtevo za razpis referendum. Osebno podpisovanje se izvaja pred državnim organom, pristojnim za vodenje evidence volilne pravice (upravna enota), ki overi tudi podpise volivcev na seznamu. Namen predloga je, da se občanom zaradi odprave administrativnih ovir in približevanja načina izvedbe referendum v samoupravni lokalni skupnosti referendumom na državni ravni omogoči oddajanje podpore zahtevi za razpis referendum v samoupravni lokalni skupnosti na način osebnega

podpisovanja, ne zgolj v fizični obliki, temveč tudi preko enotnega državnega portala e-uprava z varnim elektronskim podpisom.

Podpore zahtevi bo mogoče tudi v prihodnje dati v bolnišnici, socialnovarstvenem zavodu, ki opravlja institucionalno varstvo, priporu, zavodu za prestajanje kazni zapora, vzgojnem zavodu, prevzgojnem domu ali zavodu za usposabljanje. Enako kot do sedaj, bodo lahko volivci, ki bodo med tekom rokom za zbiranje podpisov stalno ali začasno prebivali v tujini, svojo podporo zahtevi izrazili tako, da bo njihov podpis na obrazcu potrdila uradna oseba diplomatsko konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tujini ali oseba, ki jo bo za potrjevanje identitete volivcev določilo ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

V obeh primerih – ko bo podporo zahtevi dal volivec, ki se nahaja v bolnišnici ali drugih institucijah iz drugega odstavka tega člena ali v tujini – bo volivec izpolnjen obrazec podpore poslal pobudniku, ki ga bo predložil upravni enoti. Če bodo izpolnjeni pogoji za potrditev obrazca (upravna enota mora preveriti, ali je volivec vpisan v evidenco volilne pravice, ali je morebiti že dal podporo in ali je bila volivčeva identiteta preverjena s strani pooblaščenega osebe organa oziroma zavoda oziroma s strani uradne osebe diplomatsko konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tujini ali osebe, ki jo bo za potrjevanje identitete volivcev določilo ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve), bo upravna enota potrdila obrazec podpore in podporo vpisala evidenco volilne pravice.

Volivci s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki se zaradi daljše hude bolezni ali invalidnosti ne bi mogli zglasiti pri upravni enoti, vendar pa ne bodo prebivali v institucijah iz drugega odstavka tega člena, bodo lahko svojo podporo zahtevi dali pred uradno osebo upravne enote, ki jih bo obiskala na domu.

K 11. členu

Ta določba se spreminja zaradi spremembe ustave, v skladu s katero državni zbor ne more več razpisati zakonodajnega referenduma na podlagi lastne odločitve.

K 12. členu

Člen zaradi jasnosti določa, da predsednik državnega zbora ugotovi, da je bila zahteva oziroma pobuda umaknjena, če predstavnik volivcev ne dopolni oziroma popravi referendumskega vprašanja (do zdaj ni bilo določeno, kdo to ugotovi).

K 13. členu

Določba spremenjenega 21. člena zakona glede na ustavne spremembe določa, da Državni zbor referenduma ne razpiše, če se pobuda oziroma zahteva nanaša na zakon, o katerem referenduma ni dopustno razpisati. Kdaj referenduma ni dopustno razpisati, izhaja iz Ustave Republike Slovenije. Odločitev državnega zbora mora vsebovati razloge, zaradi katerih referenduma ni dopustno razpisati; ti razlogi so potrebni zato, da lahko volivci, če se z odločitvijo državnega zbora ne strinjajo, učinkovito vložijo pritožbo na ustavno sodišče (v osmih dneh od odločitve). Državni zbor sprejme odločitev, da referenduma ne razpiše, z večino glasov vseh poslancev kadarkoli po vložitvi pobude, najkasneje pa v sedmih dneh po vložitvi zahteve. Odločitev državnega zbora, da referenduma ne razpiše, zadrži zbiranje podpisov za podporo zahtevi in potek roka za njihovo zbiranje.

Ustavno sodišče, kot to velja tudi sedaj, odloči o pritožbi v tridesetih dneh od prejema pritožbe in odločitev objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Če ustavno sodišče odloči, da je odločitev državnega zbora v nasprotju z ustavo, razveljavi odločitev državnega zbora. V tem primeru se zbiranje podpisov nadaljuje naslednji dan po objavi odločbe ustavnega sodišča v Uradnem listu Republike Slovenije. Predsednik državnega zbora v tem primeru določi nov koledarski rok za zbiranje podpisov, pri čemer upošteva število dni, ko so se podpisi za podporo zahtevi pred odločitvijo državnega zbora že zbirali.

K 14. členu

Spremenjena določba pomeni deloma uskladitev s spremembo 90. člena Ustave Republike Slovenije, jasno pa se tudi določa, da se referendum razpiše po prejemu odločbe ustavnega sodišča, s katero razveljavi odločitev državnega zbora, da referendum ne razpiše samo v primeru, ko je bila takšna odločitev državnega zbora sprejeta po izteku roka za zbiranje podpisov. Če državni zbor sprejme odločitev, da referendum ne razpiše, že v času zbiranja podpisov volivcev, se po prejemu navedene odločitve ustavnega sodišča nadaljuje z zbiranjem podpisov.

K 15. členu

Dikcija 23. člena zakona se prilagaja spremenjeni ustavni določbi, ki ne določa več, kdaj je zakon na referendumu sprejet, temveč kdaj je zakon na referendumu zavrnjen.

K 16. členu

Ta člen novele, enako kot 14. člen novele, zakonsko dikcijo prilagaja spremenjenemu konceptu referendumu (glejte obrazložitev k prejšnjemu členu).

K 17. členu

Spremenjeni 90. člen Ustave Republike Slovenije ne vsebuje več določbe o vezanosti državnega zbora na izid referendumu, zato se predlaga črtanje določbe, ki določa, da Državni zbor v enem letu po razglasitvi odločitve na referendumu ne sme sprejeti zakona, ki bi bil v nasprotju z odločitvijo volivcev. Veljavna ureditev je v praksi sprožala številna ustavnopravna vprašanja: kako (široko) razlagati dikcijo, po kateri »odločitev ne sme biti v vsebinskem nasprotju z odločitvijo volivcev«. Ali to pomeni, da se vsebine, ki je bila zavrnjena, eno leto po ugotovitvi izida referendumu sploh ne bi smeli dotikati, ali je dopusten referendum, če je nova rešitev v vsebinskem smislu (dovolj) različna od vsebine, ki je bila zavrnjena? Ali je sprejemljivo stališče, po katerem se nasprotovanje volivcev uveljavitvi zakona lahko presoja v obsegu tistih rešitev, ki so bile zavračane v zahtevi za razpis referendumu, referendumski kampanji in javnomnenjskih anketah? Pojavljale so se tudi številne dileme v povezavi z vezanostjo državnega zbora na izid referendumu na eni strani ter z obveznostjo Republike Slovenije, da v ustrezni vsebini ter pravočasno svoj pravni red harmonizira s pravom Evropske unije.

Državni zbor bo v skladu z novo ureditvijo na izid referendumu vezan na način, da bo zakon, ki na referendumu ni bil zavrnjen, moral poslati v razglasitev, zakona, ki bo na referendumu zavrnjen, pa v razglasitev ne bo poslal. Seveda pa kljub temu, da takšne določbe ne bo več v zakonu, ni pričakovati, da bo zakonodajalec določeno posamezno rešitev, ki je bila vzrok za razpis referendumu, ignoriral tako, da bo takoj ponovno sprejel enako rešitev.

K 18. členu

Veljavni zakon v 25.g členu določa, da v kolikor je bil referendum o mednarodnih povezavah izveden, glede zakona o ratifikaciji take mednarodne pogodbe referendumu ni dopustno razpisati. Namen te določbe je bil, da se izključi razpis naknadnega zakonodajnega referendumu na zakon o ratifikaciji mednarodnega pogodbe, če je bil pred tem o isti mednarodni pogodbi že izveden referendum o mednarodnih povezavah. Glede na to, da 90. člen Ustave po novem izrecno izključuje zakonodajni referendum o zakonih o ratifikacijah mednarodnih pogodb, ta določba ni več potrebna.

K 19. členu

Glede na to, da se pri vseh referendumih izrecno določa, da se pri izidu upošteva število veljavnih glasov, se takšno izrecno določbo dodaja tudi pri posvetovalnem referendumu.

K 20. členu

V drugem odstavku 33. člena se zaradi spremenjenega 16.a člena popravlja sklicevanje.

K 21. členu

Veljavna ureditev, v skladu s katero naj bi se akt o razpisu referendumu in besedilo akta, o katerem se odloča na referendumu, objavljalo v medijih ali na drug način, je pri izvajanju povzročala težave. Postavljalo se je vprašanje smiselnosti objavljanja celotnega akta, še posebej ko gre za zelo obširne zakone (kot npr. Družinski zakonik). Državna volilna komisija je v preteklosti glede te ureditve sprejela stališče, da se akt objavi v posebni brošuri, ki se je dostavila v vsako gospodinjstvo, saj se je objava v medijih pokazala za povsem neracionalno. Predlagatelj zakona meni, da je neracionalno tudi tiskanje in distribucija brošure v vsako gospodinjstvo, zato predlaga, da se besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, objavlja na spletnem mestu državnega zbora, vlade, Državne volilne komisije in na spletnih mestih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini, besedilo tega akta pa se bo javno razgrnilo tudi na sedežih in krajevnih uradih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini. Možnost seznanitve z vsebino akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, je tako po mnenju predlagatelja tega zakona zadostna in tudi ni manjša kot možnost seznanitve z volilnimi imeniki.

Z namenom večje informiranosti volivcev o aktu, o katerem se bo odločalo na referendumu, predlog zakona v primeru zakonskih novel določa, da se objavi prečiščeno besedilo zakona z vidno označenimi spremembami. Primerjanje izvirnega besedila zakona z zakonsko novelo je namreč zamudno in preveč zahtevno za povprečnega volivca.

K 22. členu

Šesti odstavek 20. člena novega Zakona o evidenci volilne pravice določa, da se lahko, če je isti dan več vrst volitev ali glasovanj, za vse volitve in glasovanja uporabi isti volilni imenik. Če uporaba istega volilnega imenika zaradi različne vrste volitev ali glasovanj ni mogoča, se lahko za drugo vrsto volitev ali glasovanj pripravi samo dopolnitev k volilnemu imeniku. Z Zakonom o referendumu in o ljudski iniciativi tako ni treba določati, da se za »vsako« glasovanje na referendumu sestavijo volilni imeniki v skladu z Zakonom o evidenci volilne pravice.

K 23. členu

Ker obrazce za podporo zahtevi v skladu s 16.b členom določi minister, se ti obrazci v tretjo alinejo 39. člena zakona dodajajo kot izjema od splošnega pravila, po katerem obrazce za izvajanje zakona predpisuje Državna volilna komisija.

K 24. členu

Predlagana sprememba 45. člena zakona povzroča, da po novem na volišču ne bo več treba razobešati besedila akta, o katerem se na referendumu odloča, temveč samo še akt o razpisu referendumu. V Sloveniji je okoli 3.400 volišč in v skladu z do sedaj veljavno ureditvijo je bilo treba natisniti prav toliko izvodov akta (zakona), o katerem se je na referendumu odločalo, kar je predstavljalo izredno visok strošek (npr. družinski zakonik, t. i. »trojni referendum« junija 2011 itd). Po mnenju predlagatelja zakona bo takšna rešitev bistveno zmanjšala stroške izvedbe referendumu, ne bo pa v ničemer zmanjšala obveščenosti volivcev o aktu, o katerem se odloča na referendumu, saj bo akt objavljen na spletnem mestu državnega zbora, vlade, Državne volilne komisije in na spletnih mestih upravnih enot ter diplomatskih predstavništvi in konzulatih Republike Slovenije v tujini, besedilo tega akta pa se bo javno razgrnilo tudi na sedežih in krajevnih uradih upravnih enot ter diplomatskih predstavništvi in konzulatov Republike Slovenije v tujini.

K 25. členu

V povezavi s predlagano spremembo 5.č člena zakona, ki uvaja predstavnika predlagatelja referendumu o spremembi ustave, ter predlagano spremembo 12. člen zakona, ki opredeljuje

predstavnik predlagatelja referendum kot zastopnik volivcev se določba 50. člena zakona, ki določa, komu Državna volilna komisija pošlje poročilo o izidu glasovanja, širi še na predstavnika predlagatelja referendum o spremembi ustave in predstavnik predlagatelja naknadnega zakonodajnega referendum.

K 26. členu

Stroškov za izvedbo referendum Državna volilna komisija ne more načrtovati s proračunom za tekoče leto, saj ni mogoče predvideti, koliko referendumov bo v posameznem letu razpisanih. Zato v praksi sredstva za izvedbo referendum zagotovi Vlada Republike Slovenije iz proračunske rezerve. S postopki javnega naročanja lahko Državna volilna komisija začne šele z razpisom referendum in odprtjem proračunske postavke, ki se odpre šele po razpisu referendum. Ker so tako roki za izvedbo referendum sorazmerno kratki, ni vedno mogoče spoštovati rokov, ki jih določa Zakon o javnih naročilih. S tem členom se zato na enak način, kot to že velja za volilna opravila, ki potekajo v skladu z Zakonom o volitvah v državni zbor, v zakon dodaja možnost, da Državna volilna komisija javno naročilo lahko odda po postopku pogajanj brez predhodne objave, kadar zaradi rokov, ki jih zahteva izvedba referendum, ni mogoče spoštovati rokov, določenih z Zakonom o javnih naročilih.

K 27. členu

Ta člen usklajuje ureditev objave akta o razpisu referendum in besedila akta, o katerem se bo odločalo na referendumu v samoupravni lokalni skupnosti, z ureditvijo, ki je glede tega vprašanja predlagana tudi za zakonodajni referendum.

K 28. členu

Ureditev ljudske iniciative je v veljavni zakonodaji izrazito podnormirana. Bolj jasno se ureja sama pobuda za zbiranje podpisov, tako da se za vprašanja, povezana s to fazo ljudske iniciative smiselno uporabljajo določbe, ki urejajo predstavnik predlagatelja referendum in določbe o zbiranje podpisov za podporo zahtevi za zakonodajni referendum. Enaka ostaja ureditev glede načina in roka za zbiranje podpisov, na novo pa se določa tudi rok, v katerem je treba predlog za začetek postopka za spremembo ustave oziroma predlog zakona vložiti v državni zbor.

K 29. členu

Ta člen določa rok, v katerem mora minister, pristojen za evidenco volilne pravice, predpisati obrazec, na katerem da volivec svojo podporo zahtevi za razpis zakonodajnega referendum in za predlog za začetek postopka za spremembo ustave oziroma predlog zakona.

K 30. členu

Ta člen določa, da se zbiranje podpisov za podporo zahtevi za razpis referendum v primeru, če bi se zbiranje podpisov za podporo zahtevi začelo pred uveljavitvijo te novele, konča v skladu z določbami do sedaj veljavnega Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi.

K 31. členu

Končna določba določa, da ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne tri mesece po njegovi uveljavitvi. Določa tudi, da se do začetka njegove uporabe v skladu z Ustavnim zakonom o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije uporablja do sedaj veljavni Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi.

IV. ČLENI, KI SE SPREMINJAJO

5.č člen

Če v zahtevi predmet referendumu ni opredeljen v skladu s 5.a členom tega zakona ali če referendumsko vprašanje ni oblikovano v skladu z opredelitvijo predmeta referendumu in 5. c členom tega zakona, predsednik državnega zbora pred sejo ali državni zbor na seji pozove predlagatelje, naj zahtevo v določenem roku, ki ne sme biti krajši od treh dni, ustrezno dopolnijo oziroma popravijo. Če tega ne storijo, državni zbor odloči, da referendumu ne razpiše.

V primeru iz prejšnjega odstavka lahko predlagatelji zahteve v osmih dneh po odločitvi državnega zbora, da referendumu ne razpiše, zahtevajo, naj to odločitev preizkusi ustavno sodišče. Predstavniki predlagateljev o tem obvesti državni zbor. O taki zahtevi odloči ustavno sodišče v tridesetih dneh po prejemu zahteve. Če ustavno sodišče ugotovi, da je odločitev državnega zbora neutemeljena, jo razveljavi.

6. člen

Sprememba ustave je na referendumu potrjena, če zanjo glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da se glasovanja udeleži večina vseh volivcev.

Ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, po potrditvi volilnih imenikov na spletnih straneh ministrstva objavi število volilnih upravičencev, ki imajo pravico glasovati na referendumu.

9. člen

Na zakonodajnem referendumu volivci odločajo o potrditvi zakona, ki ga je sprejel državni zbor, pred njegovo razglasitvijo.

11. člen

Državni zbor lahko razpiše zakonodajni referendum po lastni odločitvi na pobudo najmanj desetih poslancev, poslanske skupine, predlagatelja zakona ali vlade (v nadaljnjem besedilu: pobuda državnemu zboru).

Pobuda državnemu zboru se vloži v sedmih dneh po sprejemu zakona.

O pobudi iz prejšnjega odstavka državni zbor odloči v osmih dneh. Odločitev o razpisu referendumu sprejme državni zbor z večino glasov vseh poslancev.

12. člen

Državni zbor razpiše zakonodajni referendum, če to zahteva najmanj tretjina poslancev, državni svet ali najmanj štirideset tisoč volivcev (v nadaljnjem besedilu: zahteva za razpis referendumu).

12.a člen

Zahteva za razpis referendumu iz 12. člena tega zakona se vloži v sedmih dneh po sprejemu zakona.

Najmanj štirideset tisoč volivcev lahko vloži zahtevo za razpis referendumu pod pogojem, da pobudnik zahteve v sedmih dneh po sprejemu zakona obvesti o svoji pobudi predsednika državnega zbora na način, ki je določen v 16. členu tega zakona, pri čemer se obvestilo lahko vloži do izteka poslovnega časa pristojne službe državnega zbora na zadnji dan roka za vložitev obvestila.

Rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi je petintrideset dni. Zahteva volivcev se lahko vložijo najpozneje v sedmih dneh po preteku roka za zbiranje podpisov volivcev.

13. člen

Če je na podlagi zahteve državnega sveta državni zbor zakon ob ponovnem odločanju ponovno sprejel, se rok sedmih dni za vložitev zahteve in obvestila o pobudi iz 12. a člena tega zakona šteje od dneva sprejema zakona pri ponovnem odločanju. V tem primeru se upoštevajo tudi že zbrani podpisi, s katerimi je bila podprta pobuda pred ponovnim odločanjem o zakonu. Ponovno obvestilo iz drugega odstavka 12. a člena tega zakona ni potrebno.

V primerih vložitve obvestila o pobudi iz drugega odstavka 12. a člena tega zakona in prejšnjega odstavka državni zbor zakona ne pošlje v razglasitev do poteka roka za vložitev zahteve. Če zahteva v tem roku ni vložena, pošlje državni zbor zakon v razglasitev.

14. člen

Če sta v roku iz prvega odstavka 12.a člena tega zakona vloženi zahtevi za razpis referendumov najmanj tretjine poslancev in državnega sveta, državni zbor razpiše referendum na obe zahtevi.

Če je v roku iz drugega odstavka 12.a člena tega zakona vložena pobuda volivcem za razpis referendumov in zahteva, se referendum razpiše na zahtevo.

15. člen

Zahtevi poslancev morajo biti priloženi podpisi najmanj tretjine poslancev na poimenskem seznamu.

Zahtevi volivcev morajo biti priloženi podpisi najmanj štirideset tisoč volivcev na predpisanih obrazcih. Zahtevo volivcev za razpis referendumov vložijo njihov predstavnik.

16. člen

Pobudo volivcem za vložitev zahteve za razpis referendumov lahko da vsak volivec, politična stranka ali drugo združenje državljanov (v nadaljnjem besedilu: pobudnik).

Pobudnik o svoji pobudi obvesti predsednika državnega zbora. Pobuda mora vsebovati opredeljeno zahtevo v skladu s 16. c členom tega zakona in mora biti podprta s podpisi najmanj dva tisoč petsto volivcev. Podpisi morajo biti zbrani na seznamu, v katerem je na vsakem listu podpisanega seznama opredeljena vsebina zahteve. Seznam za preverjanje verodostojnosti podpisov in obstoja podpisnikov vsebuje osebne podatke podpisnikov: osebno ime, datum rojstva, naslov in občina stalnega prebivališča, lastnoročni podpis ter datum podpisovanja seznama. Obvestilo o pobudi se vložijo neposredno pri pristojni službi državnega zbora, pri čemer se rok za vložitev izteče z iztekom poslovnega časa pristojne službe državnega zbora na zadnji dan roka iz drugega odstavka 12. a člena tega zakona.

Predsednik državnega zbora, pristojna služba državnega zbora in ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, varujejo osebne podatke volivcev s seznama iz prejšnjega odstavka, razen podatkov o pobudniku, kot zaupne.

16.a člen

Če je pobuda vložena v skladu z zakonom, predsednik državnega zbora v sedmih dneh po njenem prejemu obvesti o dani pobudi ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, in določi koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumov. O določitvi tega koledarskega roka predsednik državnega zbora istočasno obvesti tudi pobudnika

zahteve. Če bi koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumu, v celoti ali deloma padel v čas med 15. julijem in 31. avgustom, predsednik državnega zbora določi koledarski rok, ki začne teči 1. septembra. Če bi koledarski rok za zbiranje podpisov v celoti ali deloma padel v čas med 25. decembrom in 2. januarjem, predsednik državnega zbora na zahtevo predlagatelja določi koledarski rok, ki začne teči 3. januarja.

Pristojna služba državnega zbora najpozneje dan pred dnevom, ko začne teči rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumu, objavi oznako zahteve za razpis referendumu in koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi, v medijih.

16.b člen

Volivec da svojo podporo zahtevi z vpisom osebnih podatkov iz drugega odstavka 16. člena tega zakona ter s podpisom na obrazcu, ki ga določi ministrstvo, pristojno za evidenco volilne pravice. Na obrazcu mora biti navedena zahteva za razpis referendumu, na katero se nanaša podpora volivca. Volivec lahko da podporo s podpisom posamezni zahtevi za razpis referendumu samo enkrat.

Volivec podpiše obrazec osebno pred pristojnim organom, ki vodi evidenco volilne pravice, ne glede na kraj stalnega prebivališča. Ministrstvo, pristojno za evidenco volilne pravice, mora v času, ko teče rok za zbiranje podpisov, zagotoviti, da lahko volivec da podporo zahtevi v poslovnem času vsak delovni dan na vseh upravnih enotah in informatiziranih sprejemnih pisarnah.

Volivec lahko podpiše obrazec tudi preko enotnega državnega portala e-uprava z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. V takem primeru pristojni organ, ki vodi evidenco volilne pravice, sprejme elektronsko podpisan obrazec, na podlagi uradnih evidenc preveri identiteto volivca in veljavnost varnega elektronskega podpisa v skladu z zakonom, ki ureja elektronski podpis. Na podlagi pravilno podpisanega elektronskega obrazca pristojni organ, ki vodi evidenco volilne pravice, izda pobudniku potrjen obrazec, kjer namesto podpisa volivca doda uradni zaznamek o elektronskem podpisu ter takšen obrazec potrdi. V primeru, da podpisnik ali elektronski podpis ne izpolnjuje z zakonom določenih pogojev, pristojni organ, ki vodi evidenco volilne pravice, ali centralni informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje zavrne potrditev obrazca in o tem elektronsko obvesti podpisnika.

Organi iz drugega odstavka tega člena vodijo posebno evidenco potrjenih obrazcev, oddanih osebno in v elektronski obliki. Ta evidenca je uradna tajnost in pravico vpogleda ali izpisa vanjo ima samo sodišče.

Osebe, ki so med potekom roka za zbiranje podpisov v bolnišnicah, domovih za starejše občane, zavodih za invalidne osebe in podobnih institucijah, in osebe na prestajanju zaporne kazni lahko svojo podporo izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi posebej za to pooblaščen osebna te institucije.

Osebe, ki med potekom roka za zbiranje podpisov stalno ali začasno prebivajo v tujini, lahko svojo podporo izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi uradna oseba diplomatsko-konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tujini ali oseba, ki jo za potrjevanje identitete volivcev določi ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

Osebe, ki imajo v Republiki Sloveniji prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, vendar zaradi daljše hude bolezni ali invalidnosti ne morejo pred pristojni organ osebno in ne prebivajo v institucijah iz petega odstavka tega člena, lahko svojo podporo zahtevi volivcev dajo pred uradno osebo pristojnega organa, ki takšne osebe obišče na domu najpozneje šest dni pred iztekom roka za predložitev zahteve volivcev.

Zahteva za izdajo obrazca iz petega in šestega odstavka tega člena ter zahteva za obisk uradne osebe iz prejšnjega odstavka se lahko vloži najpozneje petnajst dni pred potekom roka za predložitev zahteve volivcev.

Če je podpora dana na način iz petega in šestega odstavka tega člena, mora pobudnik zahteve volivcev za razpis referendumu pred predložitvijo zahteve volivcev poskrbeti za vpis podpore v evidenco potrjenih obrazcev.

16.c člen

Zahteva za razpis referendumu, pobuda volivcem in pobuda državnemu zboru vsebujejo referendumsko vprašanje, ki se glasi: "Ali ste za to, da se uveljavi zakon ... (navesti naslov zakona), ki ga je sprejel državni zbor na seji dne ...?".

20. člen

Če referendumsko vprašanje ni oblikovano v skladu s 16.c členom tega zakona, ga predsednik državnega zbora v soglasju z vlagateljem pobude oziroma zahteve nemudoma, vendar najkasneje v treh dneh, ustrezno popravi. Če soglasje ni pridobljeno, predsednik državnega zbora pozove vlagatelja pobude oziroma zahteve, naj referendumsko vprašanje v roku, ki ne sme biti krajši od treh dni, ustrezno dopolni oziroma popravi. Če referendumskega vprašanja ne dopolni oziroma ne popravi, se šteje, da je bila zahteva oziroma pobuda umaknjena.

21. člen

Če državni zbor meni, da bi z odložitvijo uveljavitve zakona ali zaradi zavrnitve zakona lahko nastale protiustavne posledice, v roku iz 22. člena tega zakona zahteva, naj o tem odloči ustavno sodišče.

Zahtevo iz prejšnjega odstavka lahko državni zbor vloži že v času zbiranja podpisov v podporo referendumski zahtevi.

Ustavno sodišče odloči o zahtevi iz prvega odstavka tega člena v tridesetih dneh.

Zahteva iz prvega odstavka tega člena zadrži zbiranje podpisov in potek roka za njihovo zbiranje. Zbiranje podpisov se v primeru odločitve ustavnega sodišča, s katero je zahtevo državnega zbora zavrnilo, nadaljuje naslednji dan po objavi odločbe ustavnega sodišča v Uradnem listu Republike Slovenije.

22. člen

Državni zbor razpiše referendum v sedmih dneh po vložitvi zahteve za razpis referendumu oziroma po predložitvi dopolnjene oziroma popravljene zahteve ali po sprejetju sklepa o razpisu referendumu po odločitvi državnega zbora ali po prejemu odločitve ustavnega sodišča iz tretjega odstavka 21. člena tega zakona.

23. člen

Zakon je na referendumu potrjen, če zanj glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali.

24.a člen

Državni zbor pošlje zakon, ki je bil potrjen na referendumu, v razglasitev takoj po objavi razglasitve odločitve iz 53. b člena tega zakona.

25. člen

Eno leto po razglasitvi odločitve na referendumu državni zbor ne sme sprejeti zakona, ki bi bil vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev.

25.g člen

Če je bil referendum o mednarodnih povezavah izveden, glede zakona o ratifikaciji take mednarodne pogodbe referendum ni dopustno razpisati.

29. člen

Državni zbor ni vezan na izid posvetovalnega referendumu.

33. člen

Od dneva razpisa referendumu do dneva glasovanja ne sme preteči manj kakor trideset dni in ne več kakor leto dni. Določitev dneva glasovanja, do katerega preteče več kot petinštirideset dni od dneva razpisa referendumu, sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino navzočih poslancev.

Rok iz prejšnjega odstavka ne teče v času, določenem v prvem odstavku 16.a člena tega zakona.

34. člen

Najpozneje petnajst dni pred dnem glasovanja se akt o razpisu referendumu objavi v medijih ali na drug način. V medijih ali na drug način se objavi tudi besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu.

Medije ali drug način objave iz prejšnjega odstavka določi Državna volilna komisija.

Stroški objave se krijejo iz sredstev, namenjenih za izvedbo referendumu.

35. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo državljani, ki imajo pravico voliti v državni zbor.

Za vsako glasovanje na referendumu se sestavijo volilni imeniki v skladu z zakonom, ki ureja evidenco volilne pravice.

39. člen

Državna volilna komisija:

- skrbi za zakonitost izvedbe referendumu,
- daje drugim volilnim organom strokovna navodila za izvedbo referendumu in nadzira njihov delo,
- predpiše obrazce za izvrševanje tega zakona,
- določa enotne standarde za material in druge materialne pogoje za izvedbo referendumu,
- opravlja in vodi neposredno tehnično delo v zvezi z izvedbo referendumu na diplomatsko konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v tujini in ugotavlja skupen izid glasovanja z volišč na teh predstavništvih ter po pošti iz tujine, če je volilno gradivo v zakonitem roku prispelo k Državni volilni komisiji,
- ugotavlja in objavlja izid referendumu,
- opravlja druge naloge, ki jih določa ta zakon.

45. člen

Na volišču je treba razobesiti akt o razpisu referendumu in besedilo akta, o katerem se odloča na referendumu.

50. člen

Državna volilna komisija pošlje poročilo o izidu glasovanja državnemu zboru in predlagatelju referendumu ter ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

54. člen

Stroški za izvedbo referendumu se krijejo iz državnega proračuna.

56. člen

Določbe tega zakona o postopku za izvedbo referendumu se smiselno uporabljajo tudi za izvedbo referendumu v samoupravni lokalni skupnosti, s tem da postopek za izvedbo referendumu vodijo volilni organi, ki vodijo lokalne volitve.

Akt o razpisu referendumu in besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, se objavita v medijih, ki jih določi volilna komisija samoupravne lokalne skupnosti.

V postopku za izvedbo referendumu v samoupravni lokalni skupnosti je za varstvo pravice glasovanja pristojno Upravno sodišče Republike Slovenije.

Stroški za izvedbo referendumu se krijejo iz proračuna samoupravne lokalne skupnosti.

Glede vprašanj postopka za izvedbo referendumu v samoupravni lokalni skupnosti, ki s tem zakonom niso posebej urejena, se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja lokalne volitve, in zakona, ki ureja volitve v državni zbor.

59. člen

Pobudo volivcem za vložitev predloga za začetek postopka za spremembo ustave oziroma predloga zakona lahko da vsak volivec, politična stranka ali drugo združenje državljanov.

Pobudnik obvesti o svoji pobudi predsednika državnega zbora, ki ravna po četrtem odstavku 13. člena tega zakona. Rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo predlogu je šestdeset dni.

Volivec da svojo podporo predlogu na način, ki je določen v petem odstavku 13. člena tega zakona.

Predlog za začetek postopka za spremembo ustave oziroma predlog zakona pošlje državnemu zboru predstavnik volivcev.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

/